

Terrorist of democratische geloofsheld?



Zomer 2018. Ik lig plat op mijn buik op een graf op de oude begraafplaats van Barneveld, een dorp in de staat New York. Naast mij ligt Nadine Thomas, de ruim 80-jarige kerkarchivaris van de plaatselijke *Unitarian Church*. We turen naar de gravingen op de half ingezonken grafsteen. Ze zijn door algenaanslag bijna onleesbaar geworden. Ingespannen drukt Nadine er een stuk papier tegen en krast erop met een zacht potlood. Een voor een geven de letters hun geheim prijs: A.G. Mappa, 73 years and 21 days (...) died on the 15 day of July 1828.

Adam Gerard Mappa ... zijn achternaam klinkt Italiaans, maar hij was een Delftenaar. Typograaf. En patriot. Pro-democratie en vóór het vaderland. Maar níét voor de Oranjes. Die saboteerden de democratie waar hij die juist als bevelhebber van een guerrillalegertje met militair geweld probeerde af te dwingen. Sommigen zien hem als terrorist.

Nederlandse en Amerikaanse historici schreven tot dusver los van elkaar over Mappa. Nadine kent daarom 'Édèm Mèppha' de reputatie toe van een 'geniaal militair leider', die moedig maar vergeefs streed tegen het ondemocratische regime van de Oranjes maar bovenal een 'kampioen' was van politieke en vooral *religieuze* vrijheid en daarom had moeten vluchten. Zijn revolutionaire geestverwanten in Amerika gaven hem in 1789 politiek asiel. Na

ons bezoek aan Mappa's graf rijdt Nadine ons naar restaurant 'Sweet Basil' gelegen aan de Mappa Avenue, de hoofdstraat van Barneveld. Op de menukaart staat als ontbijt een machtige 'Mappa Muffin' voor maar vier dollar vijftig. We praten verder. 'Verbannen?' reageert Nadine onthutst. 'Ja', zeg ik, 'door het Hof van Holland'. Die veroordeelde hem tijdens de Contrarevolutie in 1790 voor het plegen van geweldsmisdrijven en verbande hem daarom voorgoed uit Holland, Zeeland, Friesland en Utrecht. Ik vertel maar niet dat ik al weet, hoewel mijn onderzoek naar Mappa nog loopt, dat er over deze leider van de paramilitaire vleugel van de patriottenbeweging talloze wrede verhalen bekend zijn. Dit is helemaal niet hoe Nadine 'haar' Mappa wil zien. Weer buiten houdt zij bijna plechtig stil bij een hagelwit houten kerkje in koloniale stijl, de Unitarian Church. 'Dit is mijn kerk en de kerk waarvan Mappa in 1803 een van de belangrijkste stichters was. Hij werkte inmiddels als een soort project- en gebiedsontwikkelaar voor de Holland Land Company, een Amsterdamse investeringsmaatschappij die grond doorverkocht

aan Amerikaanse kolonisten. Vanuit die positie heeft hij ook veel betekend voor de eerste financiering van onze gemeenschap' zegt Nadine vol ontzag. De kerk is gebouwd op grond van de Holland Land Company, en grenst aan de achtertuin van zijn eigen statige stenen landhuis, 'Mappa Hall', nu een nationaal historisch monument. Binnen in de ontvangsthal zie ik op een naamlijst van oud-predikanten Timothy Hume Behrend staan. 'Een hippie-dominee', vertelt Nadine. 'Hij maakte er in de jaren zestig een protestcentrum tegen de oorlog in Vietnam van.' Veel van de huidige leden zijn toen lid geworden. 'De kern van ons geloof is sociale rechtvaardigheid maar bovenal pacifisme.' In de mededelingenvitrine zie ik een poster van 'Black Lives Matter'. New Yorkers associëren Mappa met militair heldendom en zelfs met principiële geweldloosheid. Groter contrast met zowel de wrede werkelijkheid als zijn tegenwoordige onbekendheid hier, is haast niet denkbaar.

Edwina Hagen is als historicus verbonden aan de Vrije Universiteit Amsterdam. In deze column schrijft zij over de achterkant van de wereld van beroepshistorici.



© Mark Kohn